

Дайджест «Колегіум за тиждень»

Випуск № 3
(жовтень 2022)

Добрий день, колективе!

- Цей випуск підготувала для Вас кафедра історії. Сьогодні вимагає від нас довіряти лише авторитетним джерелам інформації. Ми вважаємо, що наші колеги-історики, з їх вмінням аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, є справжніми експертами. Аналізуємо, переосмислюємо, приєднуємося до дискусії!!!

**КОЖЕН З НАС -
НЕВІД'ЄМНА
СКЛАДОВА ІСТОРІЇ
ДЕРЖАВИ**
Сергій Січко

- o Історія України унікальна, адже у нас не було такого періоду, який можна вважати НЕ ІСТОРИЧНИМ. Розглянемо лише перші 22 роки ХХІ століття. Розпочинаються нульові Помаранчевою революцією: країна не підтримує проросійського агента Януковича, виступає проти фальсифікації виборів і виходить на майдан. Проходить невеличкий проміжок часу – і знову фальшивий президент і його не менш фальшивий уряд намагаються вести Україну курсом, який обрав не народ, а ті сили, маріонеткою яких був Віктор Янукович. Починаючи з 2014 року, на наших очах розгортається історичний ланцюг подій: Революція гідності (що розпочалася з побиття омоном українського студентства), АТО – ООС, Російсько-українська війна... У всіх цих історичних подіях беруть участь наші рідні, учні, батьки учнів, колеги і, зрозуміло, певною мірою кожен з нас, педагогів. Саме вчитель формує вміння грамотно аналізувати події, що відбуваються; розвиває навички аналізу інформації, яка настільки агресивно нав'язлива, що призводить до інфодемії. Педагог сьогодні вчить одягати захисні маски не лише на обличчя, а й на мозок. війну!!!

КОЖЕН З НАС - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ

Сергій Січко

- Ми не знаємо кінця історії, але віримо у нашу перемогу. Ми переконані: історична правда має бути збережена. А для цього кожен з нас має критично мислити, збирати та узагальнювати інформацію щодо подій, свідками яких ми є. Сьогодні, як ніколи, ми розуміємо, що «держава не твориться в будучині, держава будується нині»; КОЖЕН з нас ВИКОНУЄ СВОЮ МІСІЮ на фронтах цієї війни і наш з Вами педагогічний фронт є вкрай важливим.
- Хочу зауважити, що сьогодні кожен з нас, математик, філолог, фізик, хімік, є ІСТОРИКОМ, адже наші учні бачать в нас не «предметників», а особистостей, ЛЮДЕЙ, які є для них беззаперечним авторитетом. Пам'ятаємо про це, пронесемо гідно прапор українського вчительства крізь цю війну!!!

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЇ ПРАВДИ

Тетяна Бондар

- Наша країна з 24 лютого пережила трансформаційні зміни, які виникли після повномасштабної агресії РФ проти України. У зв'язку з цим переглянуто та оновлено зміст навчальних програм загальної середньої освіти. Внесено зміни у навчальні програми предметів «Історія України» та «Всесвітня історія» для 6-11 кл. Їхня мета – увиразнити наскрізні лінії з минулого, які дають змогу пояснити сучасні події. Наприклад, в оновлених програмах пропонується погляд на СРСР як на державу імперського типу. Також програми орієнтуються не тільки на вивчення інструментів насильства, якого в XX ст. зазнавали українці, а й опору йому. Частина змін у навчальних програмах спрямована на розширення просторових контекстів української історії, створення додаткових можливостей для аналогій і порівнянь. Наприклад, депортації українців до Сибіру, пов'язані з колективізацією сільського господарства, насильницькі депортації західноукраїнського населення у повоєнні роки і сучасне примусове вивезення мешканців Маріуполя, Енергодару, Херсонщини за Урал.
- Суттєві зміни у найновішій історії України пов'язані зі збройною агресією РФ проти України. Російсько-українська війна, що розпочалася у 2014 р., буде розглядатися окремим блоком. Наголошується на геноцидних діях політичного керівництва і російського війська щодо українців, національному опорі проти агресії РФ та міжнародній підтримці України. Оновлено перелік термінів і понять: «присвоєння суверенітету» (у значенні захоплення суверенітету УСРР, починаючи з 20-х рр. XX ст., союзним центром), «руській мір», «совєцький союз», «рашизм». Замість поняття «політика русифікації» застосовано термін «зросійщення», який точніше відбиває сутність явища і процесу; уточнює контекст заснування поняття «колабораціоналізм».

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЇ ПРАВДИ

Тетяна Бондар

- Вчителі історії повинні гідно прийняти виклики сьогодення і висвітлювати історію України, особливо новітню, з позиції правди. Сьогодні вчитель повинен направляти учня до пошуку інформації у достовірних джерелах. Не потрібно боятися правди історії чи альтернативної думки. Слід боятися відсутності аргументів та однобокості, спеціального викривлення історії, перекручування подій. Наприклад, твердження путіна, «великого знавця історії», що Україну створив Ленін, його акценти на тому, що Крим завжди був російським та міркування про Новоросію. Насправді, південь України має півторатисячну історію, коли там не було ні українців, ні росіян, а було своє життя. Про це свідчать археологічні культури трипільців, античних греків, киммерійців, скіфів, сарматів.
- Події останніх місяців дають змогу проводити історичні паралелі і викликають інтерес до минулого. На початку навчального року в 11-х класах повторювали тему «Друга світова війна». На запитання про те, хто переміг, спираючись на факти, довели, що не соvěцький союз, а країни антигітлерівської коаліції. Аналогічно, дійшли висновку, що в радянсько-німецькій війні, яку в росії називають досі «Велікою Оте́чественной» перемогли не «русскіє», як заявляє «історик» путін, а всі народи СРСР, представники всіх радянських республік. При цьому величезний внесок спільну боротьбу проти Німеччини та її союзників зробила Україна, яка стала епіцентром європейського театру воєнних дій. Нацистський «новий порядок» в нашій країні, терор окупаційної влади викликав широкий рух Опору в Україні. І це пояснює, чому, наприклад, в окупованих Маріуполі, Мелітополі і Херсоні партизани борються проти окупантів: поширюють листівки, знімають триколори і вивішують українські прапори, не купують російських товарів, не беруть пенсій в рублях.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЇ ПРАВДИ

Тетяна Бондар

- Наш опір – це наслідки зрілого громадянського суспільства, на відміну від тоталітарної російської федерації з її імперськими замашками. Але всі імперії приречені, це закон.
- Рашисти поставили завдання – знищити українців як націю. Так само Гітлер хотів вирішити єврейське питання, тобто знищити євреїв. Росія нас ненавидить через те, що ми є, що ми інші. І це ламає їм усі уявлення про власну велич і власну історію.
- Наше завдання – розвивати в учнів критичне мислення, медіаграмотність, формувати національну самосвідомість, щоб діти розуміли сучасність у її зв'язках з минулим і майбутнім.
- Щодо переосмислення, пропоную переглянути «сумно-прощальне» звернення поета і письменника Валерія Цацкіса:

Я ПРОЩАЮСЬ...
Читаєт Андрей
Федоров

Натиснути

ЗА ЯКУ(І) ІДЕОЛОГІЮ(Ї) КРЕМЛЬ ВОЮЄ В УКРАЇНІ?

Наталія Погорелова

- Війна, яку веде росія проти України, має кілька цілей, що проголошувались московою, – «демілітаризація», і «денацифікація», і «зупинка геноциду на Донбасі», і «нейтральність» України... Цілі агресора постійно змінюються і залежать від успішності дій ЗСУ. Але то все слова, основна мета – є відновлення імперії СРСР, колишнього впливу в так званому близькому зарубіжжі і упокорення України. Щоб відновити імперію, використовуються декілька концепцій: «русского мира».
- 1 концепція – «Русский мир»** була розроблена ще в кінці 2000-х років. У її основі було використання православної віри, слов'янського коріння, російської мови, якоїсь «особливої духовності» для утримання України (і принагідно Білорусі) в підпорядкуванні росії.
- Провідником ідеології «русского мира» був і є президент росії володимир путін, а головним реалізатором і речником – сам патріарх рпц кирило. За словами кирила, росія ніколи ні на кого не нападала і не хоче нападати, тільки захищає свої кордони. «Руський мір» не визнає суверенітету, державності України. Рашизм виправдовує вбивство заради російської мови і російськомовних. Згідно із соціопитуваннями в Росії, більшість називає причиною війни (чи «спецоперації» за кремлівською термінологією) саме захист російськомовних в Україні, зокрема на Донбасі.

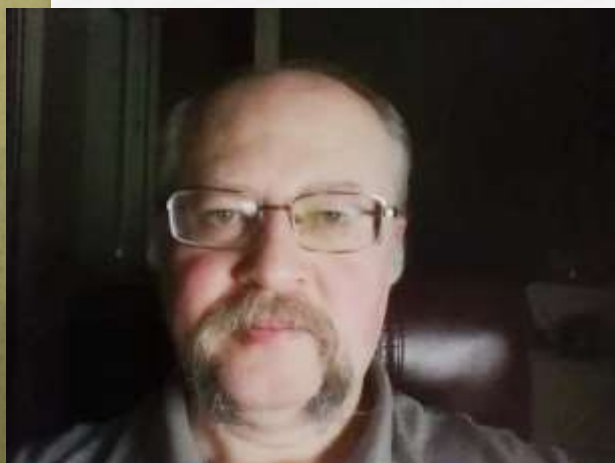
ЗА ЯКУ(І) ІДЕОЛОГІЮ(І) КРЕМЛЬ ВОЮЄ В УКРАЇНІ? *Наталія Погорелова*

- **2 концепція – «победобесіє»** політика нинішнього керівництва росії щодо пам'яті про Велику Вітчизняну війну і замовчування ролі Радянського Союзу в розв'язанні Другої світової. Майже заборонено є тема дружби між гітлерівською Німеччиною та сталінським СРСР, пакту Молотова-Ріббентропа, агресивних дій СРСР проти країн Балтії та Фінляндії, а також інших сусідів. Чому так? Тому що «победобесіє» несумісне з пам'яттю про злочини сталінізму і жертв радянських репресій. Грандіозні паради на Красній площі в Москві, на 9 травня та використання георгіївських стрічок, які стали «своїми» для сепаратистів Донбасу й зрадників у окупованому Криму, і нині широко використовують російськими військами в Україні. Концепція також передбачає милітаризацію – культ зброї, лозунгів типу «Можемо повторити», «Деди воєвали» або «вочевидь, слід очікувати, що тепер на 9 травня в росії будуть активно використовуватись і символи агресії проти України – літери «Z» та «V».
- Також «победобесіє» передбачає і милітаризацію свідомості молоді та переконало росіян у тому, що вони – «виняткова нація», яка має право знищувати інші народи. Суть концепції в підході: якщо була спільна перемога, то має бути і спільна держава! Рашизм передбачає впевненість у зверхності росіян щодо інших народів, особливо тих, які були в складі російської або радянської імперій, а також віру в якусь «винятковість», «жертвовність» російського народу. Отже, концепція «победобесія» – суміш людиноненавистницьких ідеологій в поєднанні з вірою у «винятковість». Рашизм передбачає нав'язливу агресивність, переконаність в праві Росії на застосування сили проти інших, якусь ностальгію за СРСР при повному замовчуванні недоліків, дефіцитів і темних плям радянської дійсності і віру в можливість відродження радянської імперії.
- Хочеться завершити словами радника голови Офісу президента України Михайла Подоляка: «РФ тепер офіційно є автором нової реакційної і людиноненавистницької ідеології – рашизму. При усьй схожості з нацизмом – геноцид за ознакою іншого громадянства, фільтраційні табори, масові умисні вбивства мирних громадян, виправдання вбивств і захоплення чужих територій на підставі власної «обраності» – рашизм відрізняється усвідомленою масовою згодою нації (російського суспільства) на максимально варварські вбивства і руйнації». І нам потрібно розуміти, які «цінності» пропонує рашистська пропаганда та цінити права і свободи, що дає демократія. Нашу свободу зараз на аресовому полі виборюють наші славні соколи – ЗСУ. Разом – ми сила!

УРОКИ ІСТОРІЇ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Олег Паламар

- Коли ми говоримо про викладання в НУШ, першочергово потрібно зосередитись на особливостях подачі матеріалу. Найперше, від чого варто **ВІДМОВИТИСЬ** – **МОНОПОЛІЯ НА ІНФОРМАЦІЮ**. Учитель має розуміти, що перестав бути її єдиним джерелом, а повинен стати **НАСТАВНИКОМ У ПОШУКАХ ІСТИНИ**.
- Варто розпочинати кожен урок з обговорення, адже це дає можливість дітям переключитись та сконцентруватись на рефлексії, повторенні матеріалу та **ВКЛЮЧЕННІ УСІХ УЧНІВ В ЦЮ РОЗМОВУ**. Таким чином, урок розпочинається динамічно, активно.уроку
- Кожна тема програми за новим Стандартом реалізує певні очікувані результати. І ми, і наші учні маємо чітку спрямованість освітнього процесу.

*Ігор Олегович
перший учитель
історії нашого
ліцею, який став
викладачем НУШ.*

УРОКИ ІСТОРІЇ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ:

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Олег Паламар

- При роботі учнів у парах наша задача як педагогів – спостерігати за тим, яким чином відбувається комунікація, як досягаються спільні результати, корегувати типові помилки, і таким способом розвивати навички роботи у колективі. Іншим прикладом є можливість взаємооцінювання, коли різним групам пропонується скласти запитання, обмінятися ними один з одним, дати відповіді, а третій групі – оцінити.
- Однією з принципових засад НУШ в історичному контексті є підхід до роботи з інформацією. Тут нам стануть у пригоді візуальні джерела, медіатексти, інфографіка, картографічні та документальні тексти.робота
- Окремим важливим блоком НУШ є творча та проектна діяльність учнів. Бажано використовувати цей інструмент з користю, проте не зловживати ним, адже часто такі проекти перетворюються на творчість, якою займається вся сім'я учня. Варто підбирати теми, які будуть цікавими для учнів, та посильними, щоб діти самостійно могли з ними справитись.

ІДУ ДО ШКОЛИ НА ОНЛАЙН-УРОКИ

Іду до школи під звук сирени,
Та душу криє і пече вогнем,
У організмі козацькі гени,
Все перебором, переживем.

Рашистських нелюдів ми переможемо!

За нами правда вікова,
Іду до школи під звук сирени
І вірю, – правда завжди жива.

Мого народу правда вікова,
Його збороти не дано одвічно,
Це значить, що історія трива:
Він жив, живе і буде жити вічно!

Про це скажу, це треба пам'ятати,
Що Україна пережила в наші дні,
А завтра і буде син, і буде мати,
І буде люде на землі.

Іду до школи, звук сирени,
Несу я дітям добрих вістей,
В них сама правда і перемога,
Значить майбутнє наших дітей.

**Доля вчителів
колегіуму крізь
призму історичних
реалій
Леонід Ржепецький**

ГЛОСАРІЙ

- **Доктрина «русского міра»** – неоімперська геополітична та ідеологічна теорія в Російській Федерації періоду путінізму, яка спрямована на реконструкцію російської імперської ідентичності. Владою та значною частиною інтелектуальної еліти, зокрема православного духовенства, Російської Федерації ця теорія бачиться як спосіб виходу з кризи ідентичності російського суспільства, зумовленої розпадом СРСР/СССР. Ґрунтується на переконанні про розпад СРСР/СССР як геополітичну катастрофу, історичну поразку та загрозу безпеці Росії. Йдеться про: 1) «розділеність російського народу» і його право на возз'єднання; 2) «штучність» нових державних кордонів; 3) необхідність захисту співвітчизників, у т. ч. силовими методами. Згідно з доктриною, «русскими» вважаються: етнічні росіяни, незалежно від місця проживання; російськомовне населення, незалежно від національності; співвітчизники, які коли-небудь проживали на території Російської імперії, СРСР/СССР та інших державних утворень, а також їхні нащадки. У Росії доктрина слугує ідейним підґрунтям для закликів до історичного реваншу – збройної агресії з метою реставрації Росії в кордонах СРСР/СССР до 1991 р., повернення російського контролю над країнами і територіями, які в минулому належали до Російської імперії чи були сателітами Радянського/Советського Союзу. Доктрина стала виправданням прямої збройної агресії Російської Федерації проти України під претекстом «захисту російського і російськомовного населення». Така політика в цілому підтримується населенням Росії.

ГЛОСАРІЙ

- **Рашизм** – (квазі)ідеологія і практика владного режиму Російської Федерації наприкінці XX – першій чверті XXI ст., яка остаточно сформувалася під час президентства Володимира Путіна. Термін з'явився в 1990 р., однак набув поширення з початком повномасштабної збройної агресії Росії проти України в 2022 р. Рашизм увібрав риси фашизму, нацизму, великодержавного шовінізму, імперства, релігійного традиціоналізму, ностальгії за радянським/советським минулим. Базується на ідеї про особливу цивілізаційну місію російського народу, нетерпимості до культури інших народів (зокрема, західної цивілізації та ліберально-демократичних цінностей), тоталітаризмі та імперіалізмі радянського/советського типу. У внутрішній політиці проявляється в агресивній зневазі до особистості, порушенні прав людини на свободу слова, переслідуванні та знищенні опозиції й інститутів громадянського суспільства, використанні засобів інформації в цілях дезінформації та пропаганди. У зовнішній політиці – у порушенні принципів міжнародного права, територіальній експансії, збройній агресії та державному тероризмі проти сусідніх суверенних держав, нав'язуванні світові бачення минуло винятково у світлі російських інтересів, зловживанні правом вето в Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй, використанні енергоносіїв як знарядь геополітичного впливу. Спрямований на знищення (геноцид) українців як національної та державної спільноти.
- На розгляд учительства пропонуємо також інший, але сутнісно подібний варіант визначення поняття «рашизм».
- **Рашизм** – різновид тоталітаризму (поряд із комунізмом, фашизмом, нацизмом), політична ідеологія та соціальна практика правлячого режиму Російської Федерації кінця XX – початку XXI ст. Особливості рашизму – імперська ідеологія «руського міра» (зокрема – ідеї про «особливу місію російського народу» та його «старшість» по відношенню до інших слов'янських народів; утвердження російської версії православ'я як єдиної «правильної» християнської конфесії; авторитаризм, тоталітаризм та заперечення демократії; використання новітніх технологій для пропаганди в суспільстві, зараженому великодержавним шовінізмом; «обґрунтування» права Росії на «захист російськомовного населення» в інших державах світу; воєнна агресія, готовність до масових людських втрат серед населення країн – жертв агресії та самої Росії.

